

Scenariusz lekcji techniki.

Temat: „Wycinanka jako forma dekoracyjna”.

Prowadzący: Aneta Tylak.

Zagadnienia: Wycinanka jako forma dekoracyjna charakterystyczna dla sztuki ludowej.

- Zdobnicze funkcje wycinanki: dekoracja wnętrza domu, belek stropowych, ram obrazów, luster itp.
- Wprowadzenie pojęć: sylweta, ażur, układ symetryczny 1, 2, 4, 8 osiowy.

Cele: Zapoznanie z historią i podstawowymi cechami wycinanki.
Kształcenie techniki wycinania i umiejętności składania papieru.
Rozwijanie twórczego myślenia.
Dbłość o estetykę i precyzję wykonania.

Metody: Pogadanka. Praca indywidualna. Pokaz sposobu składania papieru i wycinania.

Narzędzia i materiały: Komputer podłączony do Internetu. Nożyczki, papier biały, kolorowy.

Tok zajęć:

1. Podanie tematu.

2. Omówienie historii wycinanek ludowych.

Wycinanki ludowe znane były tylko w regionach centralnej i pół-wsch. Polski. Wśród pierwszych zapisek o wycinankach i miejscach ich występowania wymienione są okolice podwarszawskie, a wśród pierwszych zbiorów, pochodzących z lat 1901-1905, znajdują się wycinanki łowickie, kurpiowskie oraz z okolic Kołbieli. Kołbiel oraz kilka wsi położonych w bezpośrednim sąsiedztwie, posiada starą tradycję wycinankarstwa. Przed wielu laty była to twórczość tutaj bardzo rozpowszechniona.

W długie jesienne i zimowe wieczory starsze kobiety i dziewczęta wycinały z kolorowego papieru różne wzory wycinanek, którymi stroiły swoje izby zawieszając lub naklejając je na ścianach i belkach sufitu. Do wycinania używano dużych, kowalskiej roboty, nożyc do strzyżenia owiec znanych na wsi od dawna. Wycinanki nazywano tutaj po prostu ozdobami lub strojami z papieru, a poszczególne ich formy: gwiazdami okrągłymi lub rogowymi, kółkami, drzewkami, lelujami, lalkami, kogutkami itp. – w zależności od tego, jaką formę lub postać przypominały z otaczającego świata ludzi, zwierząt, ptaków lub roślin. Szczególnie popularnymi formami były koguty i lalki, które występowały często w różnych wzajemnych połączeniach i wielokrotnie powtarzających się rytmicznych poziomych i pionowych układach. Wycinanka ludowa jest sztuką przede wszystkim polską. Nie zna jej w takiej postaci żadna inna kultura ludowa Europy. W Polsce występuje tylko na Mazowszu i pograniczu i jest dużym wkładem do polskiej narodowej kultury ludowej.

3. Odszukiwanie w Internecie zdjęć wycinanek. Omówienie rodzajów wycinanek ludowych na znalezionych przykładach (koliste, w kwadracie, rzędowe). Zwrócenie uwagi na charakterystyczne wzory i motywy, których kształt uwydatnia się poprzez pozostawioną płaszczyznę papieru (sylweta), bądź w płaszczyźnie wycięcia (ażur).

Podział motywów na trzy grupy:

- a) powstałe z pojedynczych nacięć (tzw. strzałek)
- b) złożone z elementów geometrycznych, linii prostych, półkolistych, łamanych, spiral itp.
- c) ze stylizowanych form roślinnych(leluje) i zwierzęcych, postaci ludzkich(lalki).

4. Odnalezienie w Internecie informacji, zdjęć na temat wycinanek charakterystycznych dla danego rejonu Polski:

- wycinanki kurpiowskie -początek wycinankarstwa na Kurpiach wiąże się ze zwyczajem przystrajania obrazów i okien firankami z białego papieru. Wycinanka z kolorowego papieru pojawiła się na przełomie I i II połowy XIX wieku. Za najważniejszy typ uznano lelujkę uważaną przez wielu badaczy za najbardziej charakterystyczną dla Kurpiów. Oprócz jednobarwnych wykonywano wycinanki wielobarwne: ptaki, drzewka, konie z jeźdźcami. W Kurpiowskiej Puszczy Białej rozpowszechniły się dwa podstawowe typy: koło ze wstęgami, zieńko.

- wycinanki opoczyńskie- są to wycinanki jedno-, jak i wielobarwne, najczęściej kwadraty czy koła o promienistym układzie wzorów, harmonijnie zestawiające różne motywy roślinne, zwierzęce i geometryczne (najlepszy stylowo "kwadrat" opoczyński). Na szczególną uwagę zasługują wycinanki o kompozycji jedno- lub dwuosiowej, nawiązującej do świata roślin - rośliny doniczkowej tzw. "drzewka życia". Umieszczane były pod obrazami, nad oknem i drzwiami, figuralne - pod malowniczą półką oraz różgi - między obrazami.

-wycinanki łowickie - są prawdziwymi dziełami sztuki, mieniącymi się wszystkimi barwami tęczy. W Polsce w regionie łowickim służyły do dekoracji wiejskich izb już od II połowy XIX wieku. Dzielimy je na 3 grupy: okrągłe „Gwiazdy”, prostokątne „Kodry”, pionowe „Tasiemki”. Na wycinankach występują roślinne i geometryczne symetryczne motywy, przedstawiane są sceny z życia chłopów: praca, święta, obrzędy ludowe.

5. Rozdanie materiałów i narzędzi. Pokaz składania papieru i sposobu wycinania.

6.Praca indywidualna uczniów, ewentualna pomoc w razie trudności.

7.Omówienie prac ze zwróceniem uwagi na estetykę wykonania.

Źródło:

www.ostroleka.info.pl

www.opocznie.pl/miasto/?in=podstawowe/sztuka

<http://www.ludowomi.pl/>

http://www.mazowsze_wycinanki.republika.pl